Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Suomen Tilintarkastajat ry on tilintarkastajia edustava edunvalvontajärjestö. Jäsenemme ovat tilintarkastuslain mukaisesti hyväksyttyjä HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajia sekä tilintarkastusalan ja taloushallinnon asiantuntijoita. Tavoitteenamme on auttaa tilintarkastajien ammattikuntaa menestymään sekä tuomaan lisäarvoa elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Taloudellista raportointia ja alan käytäntöjä edistämällä olemme mukana rakentamassa perustaa suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyvylle ja hyvinvoinnille. Yhdistykseen kuuluu yli 90 % tilintarkastuslaissa määritellyistä tilintarkastajista.

LAUSUNTO HE 238/2020 RAVITSEMISYRITYKSISTÄ ANNETUN LAIN (403/2020) MUUTTAMISESTA

Suomen Tilintarkastajat (ST) kannattaa HE 238/2020:ssä esitettyä ehdotusta pienten ravitsemisyritysten liitetietovaatimusten keventämisestä.

Lain 403/2020 vaatimukset, kirjanpitolautakunnan omaehtoinen lausunto ravitsemisyritysten toimintarajoituksen hyvitystä koskevista liitetiedoista (KILA 2005/2020) ja Suomen Tilintarkastajat ry:n tilintarkastustoimikunnan ohje tilintarkastajille ravitsemusyritysten saamaa koronahyvitystä koskevan liitetiedon tarkastamiseksi osoittavat, että kyse on varsin mittavasta raportoinnista ja varmentamisesta. Etenkin pienemmille yrityksille raportoinnista aiheutuvat kustannukset voivat jopa ylittää saadun hyvityksen määrän, kuten HE-luonnoksessakin todetaan. Pidämme hallinnollisen taakan keventämisen näkökulmasta perusteltuna, että pienimmät yritykset vapautetaan tästä velvoitteesta liitetietovaatimuksia keventämällä.

Tuomme lausunnollamme kuitenkin talousvaliokunnan tietoon esiin yritystukiin liittyviä tilintarkastukseen ja tilintarkastajiin liittyviä huomioita.

Vain tilintarkastetuissa yhteisöissä hyvitykset tulevat tilintarkastuksen piiriin

Tilintarkastuslain mukaan tilintarkastaja pitää valita, jos vähintään yksi seuraavista ylittyy: liikevaihto on 200 000 euroa, taseen loppusumma 100 000 euroa ja palveluksessa keskimäärin 3 henkilöä. Myös näiden raja-arvojen alapuolella olevissa yrityksissä tilintarkastaja voidaan valita. Suomessa on noin 360 000 yritystä ja niistä noin 100 000 yritykseen on valittu tilintarkastaja suorittamaan tilintarkastus.

Yrityksissä, joilla on tilintarkastaja, tilikauden hyvitykset ovat kirjanpidon ja tilinpäätöksen kautta tilintarkastuksen kohteena, vaikka pienten ravitsemusyritysten liitetietovaatimuksia kevennettäisiinkin. Yhtiöissä, joissa ei ole tilintarkastajaa, hyvitysten kirjanpidolliseen kohteluun ja esittämiseen tilinpäätöksessä ei kohdistu minkäänlaista ulkopuolista valvontaa.

Tilintarkastuksessa tarkastetaan hyvityksen kirjanpidollinen käsittely ja vaikutus tilinpäätökseen

Tilintarkastuksen kohteena on yhtiön kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto. Tilintarkastuksen tavoitteena on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan

Suomen Tilintarkastajat ry
(Finnish Association of
Authorised Public Accountants)
Reg. No. 0221727-0

Fredrikinkatu 61 A
FI-00100 Helsinki
Finland

www.suomentilintarkastajat.fi
toimisto@suomentilintarkastajat.fi
+358 9 7552 2010

tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Saadulla avustuksella, sen kirjanpidollisella käsittelyllä ja esittämisellä tilinpäätöksessä voi olla (olennaista) vaikutusta tilikauden tulokseen ja yhteisön taloudelliseen asemaan. Tilikaudelle suoriteperusteisesti kohdennetut ja/tai tilikaudella saadut olennaiset hyvitykset sisältyvät tilintarkastukseen. Se, minkälaisen painoarvon hyvitys tilintarkastuksessa saa, riippuu muun muassa hyvityksen suuruudesta, tilintarkastajan riskiarviosta ja hyvityksen ehdoista.

Tilintarkastaja tarkastaa hyvityksen kirjanpidollisen käsittelyn ja esittämisen tilinpäätöksessä aina, jos sen määrä ylittää tilintarkastajan käyttämän olennaisuusrajan. Myös silloin, kun tilintarkastaja arvioi hyvityksen kirjanpidolliseen käsittelyyn ja tilinpäätöksessä esittämiseen liittyvän virheen riskiä, hyvitys tarkastetaan. Hyvitykselle kohdistetaan tilintarkastustoimenpiteitä sitä todennäköisemmin ja sitä perusteellisemmin, mitä suuremmasta hyvityksestä on kyse ja/tai mitä suurempi riski sen vääränlaiseen käsittelyyn kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tilintarkastajan arvion mukaan on.

Tilintarkastajan arvioimaa virheen riskiä kasvattaa se, jos kyse on yritykselle poikkeuksellisesta asiasta. Hyvitys tilintarkastetaan siten todennäköisemmin, jos yritys ei yleensä saa hyvityksiä.

Hyvityksen osalta tilintarkastus kohdistuu erityisten tarkastusvaatimusten puuttuessa hyvityksen kirjanpidolliseen käsittelyyn ja siihen, että hyvitys on esitetty tilinpäätöksessä oikein ja mahdollisia liitetietovaatimuksia on noudatettu.

Hyvityksen ehdot huomioidaan tilintarkastuksessa

Tilintarkastaja peilaa saatua hyvitystä hyvitykselle asetettuihin ehtoihin. Nyt lausuttavana olevassa HE 237/2020:ssa esitetään muutoksia tiettyihin ehtoihin, joita hyvityksen saajan edellytetään täyttävän ja noudattavan. Koska muutoksen jälkeen ei voi enää päästä syntymään tilannetta, jossa pieni ravitsemisyritys olisi saanut liikaa hyvitystä (ns. toteumaperusteisen rajoituksen toteutuminen), ei tällaista seikkaa tarvitse luonnollisesti tilintarkastuksessa tarkastaa.

Lakimuutoksen jälkeen tilintarkastajan tehtäväksi jää pienyritysten osalta tarkastaa, että ravitsemisyritys täyttää tässä laissa säädetyn pienyhteisövaatimuksen ja on antanut asiasta lain mukaisen liitetiedon, ja että yritys on saanut valtiontukia enintään 800 000 euroa. Hän ei siten tarkasta muun muassa sitä onko yritys oikeutettu tukeen muilta kuin edellä mainituilta osin. Tilintarkastaja ei myöskään tarkasta sitä, mihin hyvitys käytännössä käytetään, koska niiden käyttöä ei ole erikseen rajoitettu.

Hyvitykseen liittyy yhtä tilikautta koskeva voitonjakorajoitus, joka näkyy jakokelpoista omaa pääomaa koskevassa liitetiedossa. Liitetietojen tarkastus kuuluu aina tilintarkastukseen.

Asiakkaan saamia hyvityksiä tarkastaessaan tilintarkastaja huomioi avustusehdot. Avustusehtoihin saattaa sisältyä takaisinmaksuvelvoitteita, mikäli ehtoja ei jälkikäteen pystytä osoittamaan täytetyn. Tällaiset ehdot saattavat vaikuttaa avustuksen kirjanpidolliseen käsittelyyn ja esittämiseen tilinpäätöksessä, sekä toteutuessaan mahdollisesti myös yhtiön mahdollisuuksiin jatkaa toimintaansa.

Avustusten ja tukien tarveharkinnan tarkastus ja seuranta

Jos avustusten myöntäjä ei ole määrittänyt ennakollisesti tarveharkinnallisia edellytyksiä, joiden toteutumista pitäisi jälkikäteen seurata, ei tällaista jälkikäteisseurantaa voida jälkikäteen toteuttaa.

ST huomauttaa tässä yhteydessä, että tukimuodot kuten nyt puheena olevat ravitsemisyritysten hyvitykset ja kaikille yrityksille tarkoitettu yleistuki ovat luonteeltaan sellaisia tukimuotoja, että tukea tulevat hakemaan ja saamaan myös sellaiset yritykset, joilla ei siihen taloudellisesta näkökulmasta olisi tarvetta.

Näissä tukimuodoissa siis hyväksytään jo niiden haku- ja myöntämisvaiheessa se seikka, että avustus ei välttämättä kohdistu tarveharkintaperusteisesti avustusta tarvitseville, vaan myös niille, jotka avustuksia hakevat ilman, että sille olisi olemassa taloudellista tarvetta yrityksen toiminnan näkökulmasta.

Tilintarkastaja kohdistaa tilintarkastuksen yrityksen kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja hallintoon, mutta tilintarkastajan tehtävänä ei ole ottaa kantaa tarkoituksenmukaisuuskysymyksiin.

Tilintarkastaja peilaa saatua avustusta tai tukea aina siihen viitekehykseen, joka on myönnetyn tuen taustalla – on se sitten laki, asetus tai rahoitusehto.

Tilintarkastajan raportointi

Tilintarkastaja raportoi hyvityksistä tilintarkastuskertomuksessa erikseen vain, jos sitä erikseen edellytetään hyvitystä koskevassa lainsäädännössä tai hyvityksen ehdoissa. Muussa tapauksessa hän lausuu ainoastaan tilinpäätöksestä kokonaisuutena. Ravitsemisyrityshyvitysten kohdalla raportointivelvoite tulee suoraan laista. Tilintarkastajan raportoi niistä seikoista, joita raportoinnille on asetettu.

Tilintarkastaja on varmentamisen ammattilainen

Vaikka ravitsemisalan saamiin koronahyvityksiin liittyen hyvityksen saajan raportointivelvollisuudet ja niihin liittyvät varmennusvelvollisuudet osoittautuivat liian raskaiksi, on tukien ja avustusten osalta hyvä jatkossakin harkita jälkikäteistä valvontaa tilintarkastajan suorittamana. Tapoja varmentaa ja tarkastaa on muitakin kuin lakisääteinen tilintarkastus.

Tilintarkastuksessa tilinpäätöksen luvuista ja tiedoista hankitaan kohtuullinen varmuus, mikä tarkoittaa korkeaa varmuutta siitä, että ne ovat oikein. Tilintarkastaja voi myös varmentaa erilaisia raportteja alemmalla varmuustasolla (ns. rajoitettu varmuus), jolloin suoritettava tarkastustyö on lähtökohtaisesti kevyempää. Hän voi myös tarkastaa yksittäisiä ja yksityiskohtaisia tietoja toimeksiantajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla. Tällaisen tarkastuksen soveltamisala on hyvin laaja.

Tilintarkastaja on rippumaton ja objektiivinen varmentamisen ja tarkastamisen ammattilainen, jonka osaamista kannattaa hyödyntää erilaisten tukien ja avustusten jälkikäteisessä valvonnassa.

Helsingissä 2. päivänä joulukuuta 2020

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY